

UREDNIŠTVO ZARJE 16 v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8
(nakarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11.
popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in
praznikov. Rokopis se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne
sprejemajo.
AROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za
Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna
K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za
ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—

ZARJA

**ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.**
UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in
nabude za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer
Inserati: enostopna petletna 80 vin., pogojen prostor, poslana
in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.
Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo
Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin. **Stev. 698.** **V Ljubljani, v četrtek dne 2. oktobra 1913.** **Leto III.**

Dogodki v deželni zboru se razvijajo tako, da je potreba na javnem shodu „obračunati“ z gospodarji kranjske dežele.
Jugoslovanska socialno-demokratska stranka sklicuje v ta namen

≡ velik javen shod ≡
**ki bo v nedeljo dne 5. oktobra ob 10. dopoldne v veliki
dvorani ljubljanskega Mestnega doma.**

Dnevni red: Kranjski deželni zbor.
Poročevalec sodrug Etbin Kristan.

Vabimo na protest vse, ki obsojajo ravnanje v deželi in v deželni zboru Kranjskem.

Državni zbor in militarizem.

V soboto se snide na Dunaju skupna minis-
trska konferenca.

V drugi polovici tega meseca bo sklican dr-
žavni zbor.

Navidezno sta to dva popolnoma ločena
dogodka. Pa vendar je med njima skrivnost
most. Ministrska konferenca bo razpravljala o
bodočem zasedanju delegacij in o — novih vo-
laških zahtevah. Čemu pa se sklicuje državni
zbor? Kot ljudsko zastopstvo je najbrže pokli-
can, da omogoči ljudstvu z modrimi zakoni
boljše življenje. In če se misli tako, je polje nje-
govega dela v Avstriji izredno obsežno, zakaj
doslej je življenje širokih mas zanamajeno, ka-
morkoli pogleda oko. Če je usoda takozvanih
nižjih slojev, torej ogromne večine avstrijskega
prebivalstva bedna, bi moral biti tem veselejši
poklic ljudskega zastopnika. V časih, ko je vse
zadovoljno in teko vsi poklici po šabloni, sami
od sebe, kakor voda v dolino, ne da bi bilo zato
kaj kaj sitnosti, je vsaka šleva lahko poslanec.
Ali človeka, ki ima kaj življenja v sebi, ne more
zadovoljevati mehavično zahajanje na seje,
kjer je dan enak dnevu, pokojno prebiranje
vladnih predlog in kasiranje diet. Pravi politik
hrepni po delu; in kdaj bi ga bilo več kakor
v času, ko so ljudske potrebe velike in se ogla-
šajo pravične zahteve na vseh koncih in krajih?
In kje je pripravejši prostor za uspešno, plo-
donosno delo kakor v državnem zboru, kjer se
dokajajo vse niti državnega življenja, kjer se za-
hteve lahko izrekajo, pa tudi lahko izpolnjujejo,
kjer se lahko nastavljajo škafi, pa tudi lahko od-
pirajo studenci?

Državni zbor se snide. Ali sumljivo je že to,
da bo sklican mnogo pozneje, nego je bilo na-
povedano. Septembra se je imelo pričeti zase-
danje, ali september je minul in državnega zbo-
ra ni bilo. Namesto njega je prišla tolažba, da
bo sklican začetkom oktobra. Potem se je iz-
kazalo, da je tudi to »nemogoče«, ali visoka
obljuba je zatrdila, da bo na vsak način, ne-
odvratno, nepreklicno prva seja sredi oktobra.
Nato se je sredi meseca raztegnila do 20., pa
do 22. in naposled skoraj do 29. oktobra. Če
zdej zavirajo zastave pred grško palačo na
Franzensringu dne 20. oktobra, bo grof Stürgkh
z gentlemansko gesto lahko dejal, da je bila
zbornica »kmalu« otvorena, ker je 20. oktober
vendar veliko prej kakor 29.

Za delavnost prihodnjega zasedanja to ni
najboljši znak. Zakaj za dobro delo je treba
časa. Posebno bi ga bilo treba avstrijskemu
parlamentu, ki že cela leta ni opravil niti onega
dela, ki je bilo ljudstvu že davno, deloma že
pred desetletji obljubljeno. Medtem ko je zane-
marjal stare dolžnosti, pa so nastajale nove, in
poleg starih so ostajale tudi nove neizpolnjene.
Stari grehi so naklonili avstrijskemu prebival-
stvu toliko mizerije, da bi je bilo za vse evrop-
ske narode preveč; naša zunanja in notranja
politika pa je pomnoževala pregrehe in kupi-
čila bedo na bedo, kakor da bi iz nje hotela
zgraditi babilonski stolp, ki naj bi segal do neba.
Balkanske vojne so dale modrosti naše diploma-
cije priliko, da je dosegla rekord. Če bi se bili
sami vojskovali, ne bi mogli tičati v večji
mizeriji, nego jo imamo po zaslugi grofa Berch-
tolda in njegovih cenjenih tovarišev.

Ljudstvo pa pričakuje pomoči. Vsi brez
razlike narodnosti in stanu upirajo oči v držav-
ni zbor in upajo, da zboljša nezno stanje. Veliki
industrialci so na svojem zborovanju v
Podmoklih izrekli Berchtoldovi politiki nepri-
krajšano nezaupanje in zahtevajo drugačno

smerni, ker potrebujejo produkcije, naročil, kup-
cije. Kaj naj napravijo delavci, če tarnajo milio-
nari? Vojska nezaposlenih proletarcev se je
tako pomnožila, da je brez izdatne državne
akcije vsaka resna pomoč nemogoča. Delavci
katerim se še odpirajo vrata tovarn, morajo
delati ob nezadovoljivih pogojih, v mnogih slu-
čajih le po nekoliko dni na teden, in so še po-
vrh v nevarnosti, da se jim danes ali jutri na-
pove novo reduciranje dela. Državni uradniki
in uslužbenici čakajo na realiziranje davno ob-
ljubljene in sklenjene službene pragmatike. In
stari problemi, še vedno nerešeni, dobivajo raz-
burljiv značaj. Še ni prišlo socialno zavarova-
nje iz odseka v zbornico. Še davi časopisje
zastareli tiskovni zakon, še se moramo sramo-
vati srednjeveške družstvene pravice. In če bi
hoteli naštetati vsa socialna, politična in kulturna
vprašanja, ki zahtevajo rešitve, če hočemo, da
pride Avstrija vsaj za silo med kulturne države
in da bo njenim narodom vsaj mogoče dihati,
bi morali začeti pisati obširno brčuro.

Ali grof Stürgkh se ne mudi z državnim
zborom. Kajti vsa ta vprašanja mu ne teže srca.
In če ne bi ščegetale druge skrbí njegove plem-
enit duše, bi mu bilo še najljubše, da bi ne
motil pokoja oosodov poslancev, temveč bi jim
mirno dovolil, da si iščejo zabave doma. Am-
pak v soboto bodo skupni ministri v družbi gro-
fa Stürgkha in Tisze konferirali o novih voja-
ških zahtevah, in za to je treba tudi avstrijskega
parlamenta. Zakon je tako siten, da za-
hteva sklepe državnih zborov za zvišanje re-
krutnega kontingenta. Torej je vsekakor treba
nekoliko sej.

Do današnjega dneva še ne ve nihče na-
tancno, kaj še vse tirja vojaška uprava. Malen-
kosti pa gotovo niso, zakaj sicer ne bi imel celo
grof Tisza pomislekov. Militarizem tudi ni tako
sramežljiv, da bi skrival svoj apetit, ako bi se
hotel zadovoljiti z majhnimi grizljaji. Tisza se
bo potolažil, kakor se je menda že grof Stürgkh.
Saj je dovolj, da je nekaj časa ugovarjal in dvo-
milo; naposled se bo že dal prepričati. Njegovi
mameluki bodo občudovali junaštvo, ki ni na
prvi hip pogoltnilo porcije, katero servira go-
spod Kroatini.

Treba bo torej le parlamentarnega sklepa,
da se zbijejo novi težki milijoni v žrelo milita-
rizma. Avstrijski državni zbor pa je ljudsko za-
stopstvo. Izvoljen je na podlagi splošne in ena-
ke volilne pravice. In avstrijsko ljudstvo nima
toliko denarja, da bi moglo meni nič tebi nič
poplačati pet ali šeststo milijonov stroškov, ki
jih je povzročila naša mobilizacija zaradi Pro-
chazke in Skadra, pa še dodatni par sto milijonov
za nove rekrute in nove kanone. Njegovi za-
stopniki, hrepeneči po sreči svojih volilcev, se
bodo uprli tem nezaslišanim zahtevam, pa bodo
glasno povedali, da so za enkrat plodonosne
investicije, socialno zavarovanje, prilike za za-
služek, šole, bolnišnice, železnice, socialne re-
forme nujnejše od havbic in strojnih pušk...

Uprli bi se poslanci, ako bi bili res ljudski
zastopniki. Ali že danes vemo, da bo lahko na
prste seštetih gospode, ki bodo poleg socialnih
demokratov branili ljudske interese proti mili-
taristični nenasičnosti. Modrost gospoda grofa
Stürgkha ni preveč razsvetljena od svetega
duha, ali v tem oziru pozna svoje Pappenhei-
moyce. Nemški nacionalci in češki narodnjaki
in slovenski pobožnjaki bodo pozabili na svoje
opozicijske muhe tisti hip, ko bo militarizem
od njih zahteval dokaze »lojalnosti«.

napake politike, ki ni točno vedela, kaj more
doseči brez zaprek. Seveda so Srbi in Grki izra-
bili priliko, medtem ko je bila bolgarska ar-
mada zaposlena pri Čatardži in Galipoliju, da
bi povečala teritorialne zahteve, ali v to jih je
gnala bolgarska politika razširjenja proti
vzhodu sama.

Zdej pa zadnji, najhujši udarec — vojna z
zavezniki.

Izvajali smo, da bolgarska vlada ni hotela
vojne z zavezniki in da je ni pripravila. Vlada
je točno vedela, da Rumunija ni bila zadovo-
ljena, in rumunska vlada je tudi oficijelno na-
znanila, da ne bo nevtralna. Turčija ni demobil-
lizirala svoje armade in je zahtevala novo urav-
navo meje.

In potem vojaška stran te drame. Vojna
uprava in vlada sta bili prav natančno in od
kompetentne strani poučeni o duhu čet. Imeli
smo upore in nasilstva zoper oblasti še v dobi
razprav s Turčijo. Bližajoča se žetev je do bla-
znosti razburjala kmete. »Pustite nas prosto-
voljno domu, sicer gremo, ne da bi koga vpra-
šali« — tako so se glasile izjave kmetov. »Siti
smo ječanja po mokrih prekopih, svojega lju-
bega mirnega dela si želimo« — je bilo geslo,
ki je prevečalo vrste oboroženih meščanov.
Vesti, ki so prihajale od srbske meje, so govo-
rile enako: Cete se nočejo bojevati, pa žugajo,
da razorožijo častnike. Pospešiti je treba mirno
rešitev z zavezniki, sicer ni nič gotovega.

To stanje čet je bilo vladi in vojni upravi
prav tako dobro znano kakor obupni diploma-
tični položaj. Kako je mogla vlada tako grešiti,
da ni preprečila izbruha sovražnosti?

V Danevovi in Gešovovi vladji sta od za-
četka živeli dve duši. Vezana je bila na nacio-
nalistični program in je hotela šovinističnim
elementom vzeti veter iz lader; obenem pa je
videla dejanske razmere, razvoj vojaških in
diplomatčnih dogodkov, po katerih je bilo od
začetka jasno, da so zahteve teh elementov
neizpolnjive. Znano je bilo, da je bil Peterburg
bolj pripravljen podpirati srbske in grške želje
kakor bolgarske. Toda bali so se agitacije in
maščevanja nacionalistov in Macedoncev, če bi
se pokazali preveč popustljive napram Srbiji.

Dnevne beležke.

— **Funkcionarji in zaupniki bivše »Vza-
jemnosti«, pozor!** Naznanite takoj potom do-
pisnice stanje **zavnik** (a 30 vin.) sodr. **Anton**
Kristanu, Sp. Šiška pri Ljubljani.

— **Tudi bodočim rodovom** je treba naprtiti
del stroškov za naprave, od katerih bodo imeli
korist, je dejal na zadnji deželnozborni seji
poslanec Žitnik kot poročevalec, ko je moral
zagovarjati finančno politiko deželnega zbora.
Temu nauku ne bi nihče ugovarjal, če bi šlo res
za naprave, od katerih bodo Kranjci v petdeset-
ih ali sto letih uživali koristi. Ali naši potomci
se bodo lepo zahvalili svojim modrim očetom,
ki jim zapuščajo kupe dolgov, zanle pa nič dru-
zega ne kakor raztrgane žepe. Investicije, ki
nosijo plodove, so vedno dobre, in če bi imeli
naši vnuki od dobička, ki bi ga imeli, vračati
nekaj za stroške, ki so jim omogočili dobiček,
bi bilo to popolnoma v redu. Ampak kako
bodo n. pr. iz Završnice lovili tiste tisočake,
ki so pometani vanjo, tega niti Lampe ne bi
znal razložiti. Pa ga tudi nič ne briga. Sedaj je
Lampe deželni odbornik, pa se lahko postavlja,
insultira nasprotnike, se roga strokovnjakov in
primerja samega sebe Bogu očetu. Čemu naj
bi resigniral na tako lepo priliko zaradi Kranj-
cev, ki bodo živeli, kadar ne bo o njem nobe-
nega spomina več?

— **Ljubljanski volilni red** hočejo deželni
kristjani zopet predelati. Ni dvoma, da je ta
občinski volilni red grda spaka in da bi potre-
boval prav temeljite reforme, take, ki bi ga po-
polnoma predelali. Ali na reformo, ki bi se na-
slanjala na enako volilno pravico, klerikalci
deželnega odbora niti ne mislijo. Zakonski na-
črt, ki ga predlagajo deželni zboru, je čisto
drugačen in obsega sledeče izpremembe.
Paragraf 16 naj se glasi: Občinski svetovalci
in namestniki se izvolijo praviloma za šest let,
ostanijo pa v uradnem poslu tudi po preteku
tega časa, dokler se na njih mesto ne pokličejo
novovoljeni. Ako se nove volitve po razpu-
stu občinskega sveta (§ 87) ne izvršijo meseca
aprila, poteče volitvena doba občinskih svetov-
alcev in namestnikov meseca aprila tistega
leta, v katerem bi bila izpolnjena šestletna vo-
litvena doba. Tisti, ki izstopijo, smejo biti iz-
nova izvoljeni, ako zoper nje ni zakonitega za-
drška. — Potem § 22: Volitve županova in pod-
županova velja praviloma za šest let. Določila
§ 16., drugi odstavek, in § 17., se uporabljajo
tudi za župana in podžupana. Ako se med
uradno dobo izprazni mesto županovo ali pod-
županovo, mora se v 14 dneh po izpraznitvi
za ostali čas opravilne dobe izvršiti nova voli-
tev po določilih občinskega volilnega reda. Oba
smeta, ako izstopita, iznova biti izvoljena. —
Končno člen II.: § 11. volilnega reda za deželno
stolno mesto Ljubljano z dne 17. oktobra 1910,
dež. zak. št. 31, ima dobiti po točki 7 kot pri-
stavek novo točko 8 s sledečim besedilom:
8. Osebe, katere so, ne da bi bile poprel pose-
dovalne davku podvrženo nepremičnino, potom
razkosanja posameznih parcel pridobile dele ti-
stih edinole v ta namen, da bi s tem pomnožile
število volilnih upravičencev, vendar samo v

Ministrski predsednik Danev je baže dobival
grozilna pisma, ki so ga svarila pred potjo v
Peterburg, in kakor je slišati, se je hotel z av-
tomobilom odpeljati do druge postaje, da bi za-
tajil odhod v Rusijo.

To je bila stara pesem boja zoper prijatelj-
stvo z Rusijo, in Bolgarska je bila žrtev tega
boja.

Ponoči 29. junija je dobilo vojno poveljni-
štvo iz glavnega stana ukaz, da naskoči neka-
tere utrjene srbske in grške višave, da bi se do-
seglo, kakor je bilo rečeno v ukazu, posredo-
vanje Evrope. Drugi dan je bilo izdano povelje,
da se ustavijo sovražnosti, kar se je tudi zgo-
dilo v pogubo naskakajočih bolgarskih kolon.
Srbi in Grki, dobro poučeni in pripravljeni, se
niso več brigali za nasprotno povelje, in vojna
je izbruhnila.

Tako zločinsko lahkoumnost so stavili bo-
dočnost vse dežele na edino karto namišljene
evropske intervencije, od katere so pričako-
vali pravičnejšo razdelitev spornega ozemlja,
ne da bi se bili brigali za to, če je tako posredo-
vanje mogoče in če se izvrši takoj, če ga na-
sprotniki sprejmejo ali ne, in če ne pripravijo
za hrbtno Bolgarske stoječi Rumuni in Turki
to intervencijo nepotrebno, kakor se je zgodilo.

Tej nerazumljivi lahkoumnosti vlade
imamo sedaj zahvaliti ne le pohabljenje Bol-
garske, temveč tudi položaj na Balkanu, v ka-
terem ni nič razveseljevala, ki pa pomenja za-
četek najbesnejših nacionalnih bojev med bal-
kanskimi državami. Le en zadovoljiv izhod vi-
dimo iz tega položaja, in to je okrepčanje de-
mokracije, zlasti socialne demokracije na Bol-
garskem in v Srbiji, ki je edina sposobna, da
izkrči pot mirnemu notranjemu in zunanjemu
razvoju na Balkanu. Povzdiga Srbije in poni-
žanje Bolgarske pripravita v obeh deželah
ugodna tla, na katerih se razvije krepko ljud-
sko gibanje za notranjo svobodo in samoodlo-
čevanje tukaj živčih narodov, ki ustvari proti-
utež proti narodnim nasprotjem. Desetmesečno
uničujočo vojno stanje in vloga socialne demo-
kracije v tej vojni, ki si je osvoila srca vseh
neprizadetih, sta bogata setev, iz katere vzkali
notranja svoboda narodov.

toliko, v kolikor bi jim iz take pridobitve na-
stala nova volilna pravica. Ako so te osebe
na podlagi drugega pravnega naslova upravi-
čene voliti, ostane njihova volilna pravica iz
tega naslova nedotaknjena in tudi njih izvolj-
nost neupravičena. Parcelni deli, ki so bili pri-
dobljeni v zmislu predstojajočega odstavka, se
pri napravi volilnih imenikov toliko časa sploh
ne upoštevajo, da se združijo z drugo davku
podvrženo nepremičnino, katere posestnik je
upravičen voliti. — Najvažnejša izprememba
je torej ta, da naj bo funkcijska doba občinskega
sveta, župana in podžupana zanaprej
šestletna, dočim je po starem zakonu triletna.
S to »reformo« napravljajo klerikalci nov na-
zadnjaški korak in hočejo kršiti pravice volil-
cev, ki so tem bolj prikrajšane, čim daje so
volitve razmaknjene. Vse moderno stremiljenje
gre za tem, da imajo volilci priliko čim pogo-
steje zahtevati odgovornost od svojih zastop-
nikov in z novimi volitvami izrečiti svojo
sodbo. Že triletno zaupanje je precej močna
zahteva. Šest let je pa zlasti za tako korpora-
cijo, kot je občina, v kateri gre življenje velike
hitrele kakor n. pr. v državi, nezaslišana funk-
cijska doba. Klerikalci imajo seveda že svoje
razloge, da se nočejo prepogostoma postavljati
pred volilce in devati svoje mandate na vago.

— **Za kaj ima dežela denarja?** Za Spodnjo
in Zgornjo Šiško hočejo ustanoviti samostojno
župnijo. Za nje oskrbovanje je franciškanski
provincijal pripravljen dati na razpolaganje
osobje, ki bi se naj plačalo iz verskega za-
klada. Ker pa Franciškani pravijo, da so revni,
brez kapitala in so za novozgrajeno župno cer-
kev na Viču dolžni še 80.000 K, se je provin-
cijski obrnil na deželno vlado s prošnjo, da se jo-
voli v pokritje stroškov nove župne cerkve in
župnišča brezobrestno posojilo v znesku
500.000 K in zagotovi dotacijo za tri za dušno
pastirstvo določene očete in za dva brata laika.
O stroških pravijo, da se proračun še ni mogel
preskusiti, ker še ni podrobnih načrtov. Vendar
se lahko z gotovostjo trdi, da bodo stroški za
stavbni prostor, cerkev, notranjo opravo in za
župnišče znašali **nad 500.000 kron**. Po predle-
žeh stroškovnih proračunih znašajo stroški
za župno cerkev 429.000 K, za župnišče 62.000
kron, vкуп 491.000 K. K tej svoti pride še stro-
šek za nakup stavbnega prostora s približno
50.000 K, torej vse vкуп 541.000 kron. Provin-
cijski se je zavezal, da v svrhu pokritja teh
stroškov naše prevzame 50.000 K. Deželni
predsednik baron Schwarz pa prosi deželni
odbor, da izposluje pri deželni zboru še te-
kom sedanjega zasedanja **izdaten deželni pri-
spevek** v svrhu delnega pokritja dotičnih stro-
škov. In deželni odbor pravi, da je tudi po nje-
govem mnenju ustanovitev župnije za Zgornjo
in Spodnjo Šiško potrebna in da bi bila zato
pripomoč dežele za ta namen opravljena. —
In klerikalna večina deželnega zbora bo pre-
pričana, da je župniša za blagor župne neiz-
ogibna, pa bo posegla v deželno blagajno, ki za
ta namen ne bo prazna.

— **Na 100 K globe** je bil včeraj obsojen
pred litjskim okrajnim sodiščem župnik Lov-
šin s Sv. Gore zaradi razžaljenja časti. Pred

JANKO SAKAZOV (Sofija):

Zločinska lahkoumnost.

II.
Dvestotič mož žrtvovanih, dve milijardi
državnih dolgov kontrahiranih, vse delavsko
ljudstvo pripravljeno na rob propada, dva mi-
ljona rojakov izročeni raznarodanju, kot naj-
bolj krvoločni in nečloveški narod razupit po
vsem svetu — kako je bilo mogoče, prignati
delaven, trezen narod, kakršen je bolgarski,
do takega konca.

Ta misel razjeda kakor kislina zavest iz-
mučenega meščana in kmeta, ter zahteva na
vso silo odgovor.

Bilo bi napačno, kako bi hotel kdo vse te
rezultate pripisati enemu samemu vzroku ali
eni sami osebi. Tudi če človek opusti kritiko
ravnanja bolgarske vlade izza bitke pri Ljule
za mir, je vendar treba naglašati, da ni bolgar-
za mir, te vendar treba naglašati, da ni bolgar-
ska vlada od tega datuma, od 31. oktobra 1912
dalje, izvedla nobene pametne akcije, da bi
trajno obdržala osvojeno ozemlje. Držno forsira-
nje čataldžinske črte, prekinjenje mirovnega
pogajanja, obnovevte vojne, osvovitev Odrina,
naposled orežem z zavezniki — vse to so bile

tedni je na javnem shodu na Sv. Gori napadal gđc. Theimerjevo tako, kakor se je bil naučil iz »Slovenca«. Pred sodnikom je imel še predrznost, da je tajil vse lažnjive napade, ki so bile slišale čedne izbruh katoliškega duhovnika. S seboj je pripeljal 30 prič, ki niso »nič slišale«. Ko mu je sodnik povedal, da ne reflektira na izpovedi prič, ki niso ničesar slišale, je Lovšin dejal, da nastopi dokaz resnice, dokaz resnice za žalitve, o katerih je malo prej trdil, da jih ni izrekel. Dokaz resnice mu je prihranil zagovornik gđc. Theimerjeve, dr. Korkal, s tem, da je pokazal lastnoročna pisma dr. Krekova, ker je bil župnik na onem shodu trdil, da ni imel Krek nikdar razmerja s Theimerjevo in da si je Theimerjeva vse izmislila. S prisojeno kaznjijo je dobil dušni pastir svetogorskih ovčic neizbrisen pečat obrekovalca, kar je vsekakor priporočljivo »sprejemni izpit« za dušno pastirstvo na Kranjskem.

— **Shod konsumentov** za Kolodvorski okraj bo v petek zvečer v gostilni pri Novakoviču, Sodna ulica 4.

— **V Vodmat, Moste in Zeleno jamo.** »Konsumno društvo za Ljubljano in okolico« sklicuje za danes, 2. oktobra, zvečer k Pavšku na Martinovo cesto izredno člansko zborovanje. Začetek ob 8. zvečer. Dolžnost vseh članov je, da se udeležijo članskega zborovanja. Zlasti želimo, da pridejo soproge članov v kar najobilnejšem številu. Dnevni red vreden!

— **Ljubljana glavni kolodvor.** Pričenši s prvim oktobrom 1913 se imenuje postaja Ljubljana južni kolodvor Ljubljana glavni kolodvor.

— **Ustanova za železničarje.** Kakor vsako leto se bodo razdelili tudi letos dohodki raznih ustanov med upokojene in podpore potrebne železničarje, oziroma med njih vdove in sirote. Prošnje naj pošlejo predložiti najkasneje do 1. novembra 1913 na načelnništvo glavnega kolodvora v Ljubljani. Na poznejše prošnje se načelnstvo ne bo oziralo. Vsa druga pojasnila daje tajništvo tega urada.

— **Napad na poti proti Rožniku.** Sodruga Cankarja je napadel neznanec v terek zvečer, ko se je vračal iz Ljubljane na Rožnik. Ranil ga je na obrazu. — C. kr. državna policija bi pač lahko nekoliko bolj kontrolirala gozdne poti. V ponedeljek in terek sta bila napada in Ljubljancje ne bodo upali po petih popoldne na izprehod v tirolski gozd, če ne bo natančnejše kontrole.

— **Roparski napad pod Rožnikom.** V ponedeljek zvečer okoli sedmih je napadel neznanec na gozdni poti v gozdu nad Korenčanovo yilo dve gospodinjici. Vrgel je eno ob tla in ji iztrgal ročno torbico, v kateri je imela okoli 15 K denarja. O napadalcu nima policija še sledi.

— **Poneverjenje v deželni zadrugi brivcev.** V terek je bil občni zbor deželne zadruge brivcev. Občni zbor ni posebno razveseljen za dobro gospodarstvo v zadrugi, ker se je izkazalo, da je poneveril načelnik Valentič 1424 K 42 vinarjev zadrugnega denarja. Valentič je poslal pismeno izjavo, da bo odplačeval poneverjeno vsoto po 10 K na mesec. Občni zbor je izrekel prejšnjemu odboru nezaupnico. Naloga obrtne oblasti bo, da napravi red v gospodarstvu zadruge in da je bilo mogoče tako lahko misleno gospodarstvo ne kaže na to, da je izvrševala doslej vestno svoje dolžnosti.

— **Dva prsta odsekal.** V terek sta na Glincah sekala drva žetniti Stanislav Petelin, čevljarjev sin, in njegov brat Stanko. Med sekanjem je Stanko položil roko na tla, brat Stanislav pa je v tem trenutku udaril in mu odsekal dva prsta na desni roki. Dečka so prepeljali v deželno bolnišnico.

— **Lokalna organizacija v Spodnji Šiški** priredi v soboto, dne 4. oktobra 1913 v gostilni »pri Anžoku« (I. Reberščak) v Sp. Šiški veliko vinski trgatve. Vstopnina za osebo 30 vinarjev. Blagajna se odpre točno ob pol 8. zvečer. Ob 9. prihodi župana Štempiharja iz Zable vasi v spremstvu županje in občinskega »šlibarja Packe«, kakor tudi velikega števila viničarjev in viničarjev v gmajnski vinogradi, ki ga straži nočni čuvaj Zaspane. Župan pozdravi navzoče in poda besedo šlibarju, ki prebere gmajnske paragrafe; nakar je trgatve odprta. Po trgatvi ples do ranega jutra. Svira salonski orkester iz Zable vasi. — Godba. — Ples. — Šaljiva pošta. K obilni udeležbi vabi lokalna organizacija v Spodnji Šiški.

— **Umrti so v Ljubljani:** Lovro Jereb, bajtar 61 let. — Marija Bergant, tovarniška delavka, 22 let. — Martin Kraker, c. kr. poštni ekspedit

ent v pok., 76 let. — Matevž Podbregar, delavec 72 let. — Boris Podboj, sin strojevodje južne železnice, eno leto. — Katarina Mubi, žena posestnika, 54 let. — Ivana Csader, vdova c. in kr. nadporočnika, 83 let. — Hafner, delavec, 27 let. Franc Šutar, tiskarski vajenec, 20 let. — Stanislav Povšič, sin delavca, 1 leto. — Darinka Dobnik, hči tesarskega polirja, 4 mesece.

— **Vlom v okrajno sodnjo v Kamniku.** V noči od torka na sredo so neznan zlikovci vlomili v kamniško okrajno sodnjo in odnesli vse štampljice. O vlomilcih še nimajo sledu.

— **Vlom v semiško hranilnico in posojilnico** V noči od 26. na 27. t. m. so vlomili v semiško hranilnico in posojilnico neznan zlikovci in so odnesli 1585 K. Prevrtali so močno železno blagajno. Dohod jim je bil lahek, ker morajo biti vežna vrata vedno odprta zaradi orožnikov, ki stanujejo nad hranilničnimi prostori. Zaslislala jih je sosedja in pričela klicati orožnike. Pa zlikovci so že opravili svoje delo, pustili luč, poskakali skozi okno in odšli v temno noč.

— **Poštni vestl.** 30. septembra se je opustil c. kr. poštni in brzojavni urad pri Sv. Ani na Gorenjskem ter med Sv. Ano in Tržičem na Gorenjskem obstojel, v času od 16. junija do 15. novembra vsakega leta dnevno dvakratna, v ostalem času pa dnevno enkratna enovprežna poštna vožnja. S 1. oktobrom se je vpeljal na c. kr. pošten uradu Tržič na Gorenjskem službo selskega pismonoše z dnevno enkratnim dostavljalnim obhodom (izzemši nedelje) za kraje Sv. Ana (grad). Na Plazu, tovarna za pile in za graščinsko oskrbnitvo barona Borna.

— **Alkohol.** Mih. Burger iz Tomišlja je v terek popival z Josipom Cotmanom z Iga. Cotman ni prave pameti, česar pa Burger ni vedel. Burger je mislil, da ga ima Cotman preveč v glavi, zato ga je iz gostilne silil domov. Cotman je res šel z Burgerjem, zunaj je pa Burgerja napadel z nožem in mu strahovito razmesaril obraz. Burger je moral v bolnišnico. Cotmana so pa prepeljali v blaznico.

— **Otrok je zažgal.** Dne 25. septembra ob 3. popoldne je začelo goreti v hiši Ant. Perkota v Gornjem Mokronogu št. 5. Prostovoljno gasilno društvo je prihitelo v kratkem času na lice mesta in ogenj omejilo. Rešili so vse. Samo nekaj žita, ki je bilo spravljeno na podstrešju, je bilo uničenega. Poslopje je bilo zavarovano pri »Slaviji« za 700 kron. Zažgal je osemletni rejenec, sin nekega ogljarja, ki je že čez šest let pri hiši. Deček je jako tmašt. Gospodinja ga je tisti dan nekoliko strahovala. Deček je potem, ko so vsi odšli na delo, poiskal v žepu starega očeta žveplenko, šel pod streho in zažgal otavo. Tako je sam priznal prihodnji dan orožniku.

— **Kinematograf »Ideal«.** »Konec Bizanca« se predvaja danes zadnjikrat. Ta krasno kolorirani film napravi na vse velik vtis. Jutri Nordiskfilm »Drama v starem minuu«. V soboto »Kadar zvone zvonovi«, ena najbolj tragičnih dram, ki so se predvajale doslej. V terek »Njeja komorna sobarica«, najboljša veseligrakor tudi senzacijski naravn posnetek »Vulkansko jezero«.

Ildrija.

— **Ildriški odsek »Prosvete«** priredi dne 6. oktobra t. l. ob 8. zvečer v fizikalni dvorani realke javno predavanje dr. Lončarja: »Iz življenjske filozofije Carlyleja«. Občinstvo opozarjamo že sedaj na to zanimivo predavanje.

— **Oswald že zopet rekurira.** Dne 14. septembra 1913 je občinski odbor v javni seji odobril 9000 K naknadnega kredita za leto 1913, ker je deželni odbor vsled pritožb rudniškega erarja, Oswalda in tovarišev črtal iz občinskega proračuna take postavke, brez katerih županstvo absolutno ne more izhajati. Proti temu sklepu je vložil prav zadnjo uro Oswald viliškansko klobasarijo kot rekurz na deželni odbor. Če bi bil dotični kredit samo za dijaške podpore, proti katerim je Oswald zaklet sovražnik, bi se nam to ne zdelo čudno. Ker je pa kredit v glavnem namenjen za vzdrževanje ildriških revežev, pa ne smatramo tega rekursa za nič drugega kot za golo zlobo. Ubožni odsek je imel svojo sejo 29. septembra, prav na dan vloženega rekursa. Sklenil je dajati podpore revežem preko Oswaldovega rekursa. Dijaki naj se pa zahvalijo rekurentu. Kaj poreče deželni odbor, pa bomo videli, če prej ne, pa sredi leta 1914.

— **Važen shod po § 2 zbor. zak.** sklicuje podružnični odbor »Unije« za soboto dne 4. oktobra ob pol 9. zvečer v društvene prostore v

Ildriji. Dnevni red: 1. Stanje strokovnih organizacij v Ildriji. 2. Občinski zadevi. 3. Slučajnosti. Vstop je dovoljen tudi sodrugom, ki eventualno niso dobili vabila.

— **Več pozornosti za red** bi morala imeti uprava električnega podjetja gospe Kogovškove. Cele tedne je treba nadlegovati, preden se menja kaka pokvarjena luč ali pa kak drug predmet, ki ga mora oskrbovati lastnica. Ako se redno pobira pavšal, naj bo tudi razsvetljava v redu. Ali pa naj poskrbi občina lastno tozadevno napravo?

— **Mesto Ildrija in deželni odbor kranjski.** Da je deželni odbor tudi pri razdelitvi odborikov v okrajni cestni odbor napram mestu Ildriji krivično postopal, smo v našem listu že enkrat omenili. Da ni naš trditelj nezmisljen kot to poudarjajo klerikalci v Ildriji, podajamo naslednje podatke. Po ljudskem šteju z leta 1900 je imel ildrijski sodni okraj 16.232 ljudi, ki se delijo po tem šteju in po predpisanim davku za leto 1913 na posamezne občine tako: Ildrija leta 1900 5728 duš, predpisan davek za leto 1913 186.650 K 98 vin, število odborikov v okr. cestni odbor 1; Žiri 3889, 12.766 K 14 vin, 2; Črni vrh 2037, 8375 K 11 vin, 1; Spodnja Ildrija 1992, 5983 K 57 vin, 1; Dole 940, 3700 K 84 vin, 1; Godovič 517, 2129 K 29 vin, 1; Vojsko 775, 1961 K 42 vin, 1; Čekovnik 354, 1807 K 96 vin, 1; Skupaj 16.232 duš, predpisan davek 223.375 K 31 vin, odborikov v cestni okrajni odbor 8. S tem je dokazano, da je deželni odbor kršil cestno postavbo z leta 1912, ki določa, da morajo biti zastopniki v okrajne cestne odbore razdeljeni po številu prebivalcev in davkov tako, da ima občina, ki ima 3000 prebivalcev najmanj enega odborika. Ildrija pa ima sedaj že nad 6000 prebivalcev in je dobila tudi enega odborika, enako s selskimi občinami, dasi ima več prebivalcev kot vseh pet občin ter ne plačuje nič manj kot 149.926 K 55 vin. davka več kot vse ostale občine ildrijskega sodnega okraja. Človek res ne more razumevati tega preziranja ob strani deželnega odbora napram Ildriji. Če tudi ni Ildrija v klerikalnih rokah, vendar plačuje davek v taki meri, da bi nepristranska oblast ne mogla tako prezirati Ildrije in jej dati vsaj dva odborika. Seveda je protestiral proti tej krivici občinski odbor, ki ga mora deželna vlada upoštevati, če bo postopala objektivno.

— **Javen shod za člane in članice** »Občnega konsumnega društva v Ildriji« bo v nedeljo dne 5. oktobra 1913 ob 9. popoldne v rudniškem gledališču v Ildriji. Dnevni red shoda je: 1. Poročilo o razvoju društva v letu 1913. 2. Nasveti in pritožbe članov. Člane in članice prosimo, da se temu vabilu odzovejo vsi, kajti pri majlini udeležbi ne bo shoda.

— **Občno konsumno društvo v Ildriji** vabi tem potom svoje člane, da se poslužijo bogate zaloge najmodernejših oblačilnih potrebščin po zelo nizki ceni za zimo in jesen. Istotako ima društvo v primeri z dobro kakovostno ugodne cene pri špecerijem in galanterijskem blagu, ki se kosajo z vsako konkurenco. Dalje garantirana pristna naravna vina društvo toči v centrali in v filijalkah na drobno od 72 vin. naprej liter. Na debelo pa po dogovoru.

Stajersko.

— **Hrastnik.** V soboto dne 4. t. m. bo priredil rudarski pevski zbor odhodnico trem sodrugom pevcem. Sodruga pevce prosimo, da se gotovo udeležijo odhodnice. Odhajajoči sodrugi bodo morali v vojaško suknjo in nas zapuste. Zato se hočemo še en večer skupno zabavati. Od odhajajočih sodrugov pa upamo, da ostanejo tudi pri vojakih razredno zavedni delavci.

— **Krojaška mojstra Mastnak in Zabukošek** še vedno vztrajata v svoji trmi in dajeta delo rajše zakotnim krojačem kakor vestnim, organiziranim pomočnikom. Mastnak in Zabukošek sta tako predrzna, da bi tudi rada odločevala, kaj da naj delajo njihovi pomočniki v prostem času. Zabukošek je pred kratkim odpovedal trem organiziranim pomočnikom, tako da ima sedaj samo še dva česka stavkokaza. Posebna hvala gre tudi celjski policiji, ki z neverjetno vneto zaslednje mirne krojaške pomočnike. Tako izgleda, kakor da bi bila policija izrečno le na razpolago Mastnaku in Zabukošku. Vso predrznost celjske policije kaže naslednje: v stanovanje bolnega, za delo nezmožnega krojaškega pomočnika je prišel stražnik in ga pozval, da mora iti takoj k Zabukošku na delo. Pomočnik je pokazal bolniški list, a stražnik mu je kljub temu zapretel z zaporom, če ne

odide nemudoma k Zabukošku. Vse krojaške pomočnike pozivljamo, da se ozgibljejo Cella, zlasti pa Mastnaka in Zabukoška, ki sta organizirane delavce napodila na cesto.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:

celoletna	K 21 60
polletna	10 80
četrtletna	5 40
mesečna	1 80

Za Nemčijo:

celoletna	K 26 40
polletna	13 20
četrtletna	6 60
mesečna	2 20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom Upravištvu »Zarje« v Ljubljani.

Trst.

— **Seja »Ljudskega odra«** bo v petek ob pol 9. zvečer. Nihče naj ne manjka.

— **Pevski odsek »Ljudskega odra«** v Trstu priredi veliko vinski trgatve v nedeljo 5. t. m. v veliki dvorani »Delavskega doma«, via Madonna 15. Trgatve prične ob 6. zvečer. Spored: 1. Prihod očeta župana z občinskim svetom, viničarjev in viničark. 2. Ples viničark in viničarjev. 3. Razglasitev kazenskih paragrafov. 4. Pričetek trgatve in ples do polnoči. — Vstopnina k trgatvi 50 vin. v predprodaji 40 vin. Viničarji in viničarke nastopijo v narodnih nošah. Ker je čisti dobiček namenjen nabavi lastnih prostorov, prosi obilne udeležbe odbor. — Vstopnice so v predprodaji pri zaupnikih pevskega zbora in v »Delavskem domu« pri sodr. Vavpotiču.

— **Grozna nesreča na južnem kolodvoru.** V terek zvečer se je zgodila na južnem kolodvoru nesreča, ki je stala življenje nadpremičaka sodr. Ivana Megliča. Prišel je pri premikanju pod vozove, ki so ga vsega razmesarili. Vsaka pomoč tovarišev in zdravnikov je bila zaman. Bil je takoj mrtev. Meglič zapuša ženo in otroke. Zaradi te nezgode vlada med osebom južne železnice silno razburjenje. Vzroke nezgode, ki so stali življenje ljubljanskega sodruga, je pripisovati službenemu sistemu, ki ga je v zadnjem času uveljavila uprava južne železnice. Znižuje se neprestano pri vseh skupnih uslužbencev potrebno število delavcev. Skupine premikačev štejejo n. pr. namesto petih mož navadno le po tri. Posledica tega je, da mora nadpremičak poleg svojega opravljanja še drugo delo. Ni se torej čuditi, če narašča neprenehoma število nezgod. V komaj enem letu je sodr. Meglič že tretji nadpremičak, ki je ponesrečil na delu, da ne navajamo seveda ponesrečenih premikačev. Blazno varčevanje na škodo osebja zahteva svoje žrtve. Upravo južne železnice smo že ponovno svarili pred tragičnimi posledicami tega zločinskega varčevalnega sistema. Toda kakor se vidi, ni za gospode sedanje število delavskih žrtve dovolj zgovoren protest. Pritiska se bolj in bolj na osebje. Delavec garaj za požrešne obligacionarie južne železnice in žrtvuj za nje tudi svoje življenje! Tako hoče človekoljubna južna železnika uprava! Srečni kapitalisti, ki monopolizirajo južno železnico, si razdeljujejo leto za leto višje dohodke. Milijoni teko v nenasišne žepke borzijancev in spekulantov. Vse to se ne zadostuje. Treba je še bolj izkoriščati osebje in v še večji meri izrabljati podjetje. Nemara se misli sanirati finančni položaj južne železnice s pomnoženim izkoriščanjem in pobijanjem osebja? Vrste zavednih železničarjev so se skrhile zopet za enega bojovníka več. Tudi ta sodrug je padel na bojišču dela, žrtve kapitalističnega izkoriščanja in pobijanja. Vrliga sodruga bodo južni železničarji spremili na poslednji poti v impozantnem številu. Pogreb se vrši danes popoldne iz mrtvašnice pri sv. Justu.

— **Kovinarska podružnica v Škedenju** priredi na 4. oktobra ob 8. zvečer v društveni dvorani št. 292 javno predavanje z dnevnim redom: »Pariška komuna«. Predava France Milost.

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Lafichter.

(Dalle.)

In Ivan je na postelji v hotelu začel analizirati Blaženko. Tisti glas, iz katerega je zvenel nekak slaboten, zaničljiv nasmeh, mu je pravil: »Saj je Blaženka dete, saj Blaženka zate danes ne more imeti nobenega pomena več, saj ti na žene nazirajo popolnoma drugače.« Toda drugi, svareči glas, kateri ga je baš opozoril na Blaženko nasproti vsem tem pregrešnim željam, probujajočim se v njegovi notranjosti, mu je znova naslikal v najvabljivejših barvah minule, krasne dobe, izzival v njem žal, silil ga, naj se spomni, ali ni bilo takrat vse krasnejše, silil ga je, naj odžene misli na šanzonetke, katere je videl pri Ronacherju, naj zapodi vse grde želje.

Ivan je položil roke pod glavo, skopal s seboj odoje in z odprtimi očmi gledal v temni strop. »Lahko se govori, naj duševno motrimo žene, toda saj človek ni samo duševno bitje, saj je tudi telesni tvor — vse okrog kliče in kriči, da je tudi telesni tvor.«

Pa naenkrat se mu je pokazala zopet Kvapilova podoba. Kakor se je v noči plesu prikazal v sprednji sobi, takega je videl sedaj.

Zmrzilo ga je, zatisnil je trepalnice in siloma odvrčal misli drugam.

A polagoma je Kvapilova podoba zopet zapadla in zapadli so spomini na Blaženko, grde misli so vse odplavile.

V.

Bilo je baš v času druge košnje, v drugi polovici velikega srpana. Pred lesom, kjer je Ivan ležal na bregu, so grabili in preobračali pokoseno travo. Ivan je slastno pregledoval delavce in delavke.

Tako je brezdelje mu je ugajalo. Sploh je sedaj, odkar se je vrnil z Dunaja v Rokytko, delal malo. Rad je vhal na polje ogledovat mlada kmečka dekleta. Tudi sedaj je lezel v senci gozda, le da bi videl bose grabljivke, kojih opajana meča so migotale po trati. Potem se je pa spomnil, da bi moral danes premišljati o resnobnejših stvareh. Spomnil se je pisma, katero je prejel od Mikyše iz Prage. Pisal mu je, kaj je novega v Pragi, kaj in kako se snuje in informiranih krogih. Da je konečno treba zapustiti polje teorije in debat in vreči se na širjo cesto javnosti, zlasti političnega delovanja, katero kliče po odrešeniku. »Študenti vendar ne moremo večno ostati — skrajni čas je, da se organiziramo proti staročenom in mladočenom v redno stranko! Pa — saj zveste več, ko se vrnete.«

Imel je tedaj res o čem premišljati. In Ivan

je obrnil oči od travnika ter gledal v nebo. Tu so plaval oblaki in pod glavo ga je ohlajala zemlja. Bilo je po nočnem dežju in tu v senci se zemlja še ni posušila, mah ni bil gorak. Vetrč se je poigraval z bližnjimi travicami. Ljubek je bil, Ivanu je škodral lase nad čelom, zavel mu je po obrvih. »V naravi je vendar le krasno! Tako blaženo je duši, tako lahko! A naenkrat je Ivan ležal po strani in oči so se mu upirale k grabljivkam na travniku. Potem se je zopet izpametoval. »Saj je to nezmisljen! si je dejal. Naglo se je preobrnil, lezel vznak in si potegnil klobuk na oči, da ne bi pal v skušnjava. Premišljal je o resnobnejših stvareh. Začel je premišljati. »Da, sveta resnica je«, si je dejal, »da je treba poseči kar odločno v javno življenje in osobito v politiki storiti kaj.« Od nekd so prileteli spomini na drugi svet, o katerem je govoril Blaženki, na tisto drugo življenje, katero bo narod živel čez deset let. Toda spomini in misli njegove so bile medle, nekako motne in se naglo pomešale pod klobukom, ki ga je imel na očeh — in iz megle se mu je prikazalo mlado obličje — in bose noge. Bujna deklica! Bujno obličje! Kipeče oprsje! In kaj, če bi se privrila? In že je mislil na Prater, kaj je videl tam, mislil je na dunajski Eldorado, in v dahu si je osnoval cel dogodek.

Potem se je znova spametoval in sedaj se je hotel pobrati, iti dalje v les, da bi se izognil takim mislim. Toda zapazil je, da ne

travniki prihaja oče s Hanušem, katerega si je pripeljal z Dunaja v Rokytko, z Otliko in Veno. In je obležal. Stavitelj je govoril z delavci. Veno je ostal pri njem. Toda Otlika se je, velik solnčnik vrteč nad glavo, vedno bolj bližala lesu. Hanuš je šel za njo — kakor da bi hotel in ne hotel. Ivan ju ni spuščal z oči in za vsak slučaj, da ne bi nastalo kakšno sumničenje, je odprl knjižico, katero je vedno nosil pri sebi.

Že sta vstopila v gozd. Najpreje Otlika, precej za njo Hanuš. Sla nista daleč, bila bi se pa morala popolnoma približati, da bi ga zapazila na skritem kraju, odkoder je imel prost razgled. Ležal je in jedva dihal. In slišal je, kaj sta govorila.

»Kako naj vas torej do dobra zadovoljim?« je vprašala Otlika. »Drevi pridem na vrt. Morda vam to zadošča, ako vam obljubim že menda petič.«

»Vi pogosto obljubljate, pa ne izpolnite. Glejte, še danes ne vem, pri čem sem z vami.«

»Tu roka, da izpolnim.«

Več Ivan ni videl in slišal. »Torej tako je to! si je mislil. Smehljaj se se sam zase.« Glejte no, ljubezni! In Hanuš!« Spomnil se je Blaženke. Pa zmrčil se je. Bridko je skomiznil. »Pri kraju — pri kraju je to — in saj je to gola bečdarila!«

(Dalle.)

Nova balkanska vojna.

SRBSKO-ALBANSKI BOJIL

Dunaj, 2. »Jugosl. kor.« poroča iz Belgrade: V uradnih srbskih krogih izjavljajo, da so vesti iz albanskega vira deloma pretirane, deloma pa neresnične. Poročila vojaških poveljstev javljajo, da so Arnavti začetkom dosegli nekaj malih uspehov v Mavrovem, Galičniku in Ohridu, potem pa so jih srbske čete prepodile. Proti Ohridu koraka dovolj vojaštva, da prežene vstaje. Prizren je zavarovan, tudi za Bitolje ni nevarnosti.

Arnavti pregnani.

Belgrad, 2. Uradno javljajo: Vojaškim odredkom, ki operirajo v okrajih Ohrid in Debar, se je posrečilo pregnati Arnavte iz njihovih pozicij in jih zapoditi čez mejo. V vojaških krogih so prepričani, da bo srbsko ozemlje najkasneje v enem tednu prosto vstajev. Dvestopetdeset Arnavtov, ki so bili v bojih zadnjega tedna vjeti, je pripeljanih v Zajčar.

Esad paša in Srbija.

Belgrad, 2. »Tribuna« poroča, da je Esad paša pisal srbski vladi, da obžaluje krvave dogodke ob srbsko-albanski meji, obenem pa izjavlja, da bo s svojimi pristaši branil državno ozemlje, ki ga je londonska konferenca prisodila Albaniji.

RUSKO MNENJE.

Peterburg, 1. »Rječ« piše: Ruska diplomacija priznava Srbiji pravico, da varuje svoje ozemlje in napravi mir ob svojih mejah. Prepričana pa je tudi, da ostane Srbija trezna in da ne bo izživala zapletljav.

ALBANSKE VESTI.

Srbske sodbe.

Valona, 2. Tukaj trdijo, da je dal srbski vojni poveljnik v Debarju zadnji čas, preden so Arnavti zavzeli mesto, prijeti sedemnajst arnavtskih načelnikov in jih takoj ustreliti.

GRKI IN ARNAVTI.

Belgrad, 2. Ob vseli grško-albanski meji se ponavljajo napadi na grško ozemlje. Grške čete so se z uspehom spustile v boj z Arnavti. Iz okrajev Korica in Janina so bili Arnavti pognani 20 kilometrov proti severu. Boji se nadaljujejo.

V ALBANIJI.

Esad za mir.

Dubrovnik, 2. Derviš Hima je prišel sem, ker ima iznajtil Kemal brzotrajno napravo v svojih rokah in ni mogoče iz Albanije nemoteno telegrafirati. Derviš Hima izjavlja, da protestira Esad paša proti vestem, ki mu podtikajo zvezo z arnavtsko vstajo in ki trdijo, da se hoče razglasiti za kneza Albanije.

Proti vladi ali zanje?

Solun, 2. Kljub svetom angleškega admiralca vztraja Esad paša na svoji zahtevi, da se mora albanska vlada rekonstruirati. Če se ne izpolni njegove zahteve, hoče naskočiti Berat.

Dunaj, 2. »Alb. Kor.« poroča iz Valone: Esad paša je brzotrajno provizorični vladi, da smatra svoj spor z njo z ozirom na težavni položaj Albanije za rešen.

GRŠKA IN TURČIJA.

Pogajanje.

Carigrad, 2. Namesto obbolelega Rešid bega pojde bivši komornik Sučid beg v Atene nadaljevat pogajanje z grško vlado. V vprašanju yakufa (mohamedanske cerkvene lastnine) in narodnosti zahteva od Grške enako pogodbo, kakoršna je sklenjena z Bolgarsko. V ta namen je vzel turško - bolgarsko pogodbo s seboj.

Resen spor.

Rim, 2. V tukajšnjih merodajnih krogih mislijo, da je grško - turški spor resen. Po zanesljivih vesteh iz Carigrada je soditi, da bo Turčija energično zastopala svoje stališče. Na kakšno posredovanje veseli ni misliti.

SRBIJA IN ČRNA GORA.

Cetinje, 2. Ker se osredotočuje vsa pozornost Srbije na dogodek ob albanski meji, se pogajanje zaradi srbsko črnogorske meje za sedaj ne bo nadaljevalo. Začetkom je bilo določeno, da se nadaljuje pogajanje, kadar se vrne Pašić v deželo.

SRBSKA SKUPŠTINA.

Belgrad, 2. Privatno poročajo, da se snike skupština dne 8. oktobra na redno zasedanje.

GORIŠKI DEŽELNI ZBOR.

Gorica, 1. Danes je imel novoizvoljeni deželni odbor svojo prvo sejo. Otvoril ga je v italijanskem in slovenskem jeziku namestnik princ Hohenlohe. Naznanil je, da je prosi Faldutti imenovan za deželnega glavarja, poslanec dr. Franko pa za namestnika. Potem je naštel razne naloge, ki naj bi jih rešil deželni zbor. Potem je glavar Faldutti prisegel in prevzel predsedstvo v italijanskem in slovenskem jeziku. Nato je govoril Franko, ki je obljubil popolno nepristranost. S tem se je zaključila slavna seja. Popoldne je bila volitev deželnega odbora. Izvoljeni so bili: Za splošni razred in kmečke občine italijanski klerikalec dr. Flego, za namestnika Antonio Piccinini; za kurijo mest in trgov in trgovsko zbornico italijanski liberal dr. Pinausig, za namestnika italijanski klerikalec conte Prandi; za veleposestniško kurijo starostar dr. Gregorčič, za namestnika dr. Franko; iz cele zbornice slov. samostalec dr. Dominko, za namestnika dr. Podgornik. Potem so se volili odseki. Prihodnja seja bo v ponedeljek.

MINISTRKE KONFERENCE.

Budimpešta, 1. Zaradi sobotne skupne ministrske konference je danes Tisza dolgo raz-

pravljaj s finančnim ministrom Teleszkijem o vojaških zahtevah. Domobranski minister baron Hazaj ki je bil v Zagrebu, se je ponoči odpeljal na Dunaj, da obišče vojnega ministra Kroatina in mornariškega poveljnika Hausa.

Tisza na Dunaju.

Budimpešta, 2. Ponoči se odpelje grof Tisza s finančnim ministrom na Dunaj.

DELEGACIJE.

Budimpešta, 2. Grof Tisza je izjavil, da bodo delegacije kmalu sklicane; snidejo se koncem oktobra ali pa najpozneje začetkom novembra, da rešijo proračun. Če do 8. oktobra še ne bodo sklicane, se medtem snide še enkrat ogrski državni zbor.

VELIK POŽAR.

Inomost, 2. V Fliešu pri Landeku je včeraj izbruhnil ogenj. Tri kmetije z vsemi poslopji so zgorjele. V plamenu sta dve sestri Thurner, ki se nista mogli več rešiti, storili smrt.

DVOJEN SAMOMOR.

Budimpešta, 2. V hotelu »Esplanade« sta se gospa dr. Blau in gospa Bojović vzajemno ustrelili. Vzrok dvojnega samomora ni znan.

IZNAJIDITELJ DIESEL-MOTORJA IZGINIL.

London, 2. Na občnem zboru »Diesel-Engin-Company« je predsednik Ellis naznanil, da je iznajditelj motorjev Diesel na misteriozen način izginil. Bil je v Gentu in se je hotel prepeleti s parnikom »Dresden«. Ob 10. zvečer je odšel v svojo kabino, zjutraj pa ga ni bilo nikjer. Ker je bolehal in ni mogel spati, je odšel najbrže še enkrat na krov, pa se naslonil na ograjo. V tem položaju, mislijo, da ga je zadela kap in je padel v morje.

ŽELEZNIŠKA NESREČA.

Bonn, 2. Na progi Kelmoraj-Bonn je zapeljal brzotrajak s polno paro skozi postajo Bonn-Ellerstraße. Vsled hitrega prehajanja preko križišča se je nekoliko vagonov prevrnilo. Ena oseba je mrtva, tri so težko ranjene, devet pa lahko. Vlakovodja pravi, da je med vožnjo omedlel in ni mogel pritegniti zavora.

! Pošljite naročnino, če je še niste! !

Za splošno volilno pravico in za narodno avtonomijo.

V nedeljo je bil v Teplicah izreden strankin zbor nemške socialno demokratične stranke na Češkem, da zavzame stališče vpričo zadnjih dogodkov na Češkem. Meščanska nacionalistična politika je pripeljala deželno gospodarstvo na točko, kjer ni bilo zanj nobenega izhoda več. Da bi bila država upoštevala zahteve socialno demokratične stranke po splošni in enaki volilni pravici za deželne zbornice, po narodni avtonomiji, ne bi bilo treba razburjati vse sloje na Češkem z vlado komisarijata. Na strankinem zboru, ki se ga je udeležilo nad 400 delegatov, so bila zlasti zanimiva izvajanja sodruga dr. Bauerja z Dunaja in bodo zanimala tudi slovensko delavstvo, ki se bojuje povsod za splošno in enako volilno pravico za deželne zbornice.

Sodruga dr. Bauer je delal med drugim: Dve stvari nas v tem trenutku pred vsem brigajo: grozna brezposelnost, za katero prihaja lakota in beda in nasproti tej bedi popoln bankerot avstrijskega parlamentarizma tudi po volilni reformi. Tehten nauk zadnjih let je, da je bolezen naše države tako težka, da je ni mogoče ozdraviti niti operacija s splošno volilno pravico. Gotovo nam je ljubši državni zbor splošne volilne pravice kakor pa državni zbor veleposestnikov in kapitalistov. Ali volilna pravica ni vse, česar potrebujemo. Avstrijsko bolezen moramo zgrabit pri korenini. Pot, po kateri preobrazimo Avstrijo, je že davno znana in našli so jo že leta 1848., ko je sklenil državni zbor v Kromerizu razdeliti Avstrijo v narodno enotna okrožja. To je bil predlagal Ceh, zgodovinar Palacky, in vsi Nemci so mu pritrdili. Avstrijski narodi so po svojih zastopnikih soglasno sklenili takó upravo. Zakon ni postal ta sklep, ker se je zdelo modrosti vladajočih dobro, da razženo parlament prav tisti dan, ko so bili narodi edini.

Zato moramo še vse bolj oživeti naš boj za demokratično volilno pravico v deželnih zbornicah in protestiramo, da bi prišli s »splošno kurijo«, ki smo jo že premagali za državni zbor, v kateri privilegiranci pripravljajo delavce še enkrat ob njih zastopstvo. In kar potrebuje vsak avstrijski narod nujneje, to je narodno avtonomijo, ker vsak narod sam najbolje ve, kaj da mu je potrebno. Obnavljamo naš brniski program iz leta 1899., ki so ga sklenile vse avstrijske socialno demokratične stranke. Postavili smo cilj, ki je revolucionaren in ki ga že zato ne more doseči buržvazija. Nezmerne katastrofe svetovne politike in svetovne zgodovine silijo Avstrijo, da se oiači z demokracijo, ako hoče obstati in je obenem edina možnost za njen ob-svoj: ali postane demokratična država narodov s samovlado — ali, kakor dokazuje svetovna zgodovina, ne bo obstala.

Sodruga Austerlitz z Dunaja je sklenil na strankinem zboru svoj govor z besedami: Najprej zahtevamo splošno volilno pravico kot ključ za narodno samovlado, zahtevamo jo, ker nečemo biti nič več helotje.

Strankin zbor je zaključil državni poslanec sodruga Schäfer s plametičnim pozivom na delav-

stvo, da zastavi vse svoje sile v boju za splošno in enako volilno pravico v deželni zbor.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarja«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Dr. J. Demšar
ordinira odslej
od 2.—4. popoldne.

40 letni uspeh,

ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna G. Piccoli, Ljubljana.

Posestvo se prodaja

zaradi odpotovanja za svojim možem v Ameriko po jako ugodni ceni. Hiša, gospodarsko poslopje obstoječe iz hleva za govejo živino, svinjaka in kozolca. Polje obstoji iz treh njiv, vrta, travnika in gozda v Kotredežu pri Zagorju ob Savi. Več se poizve pri Franciški Beber, Kotredež.

Varčne gospodinje!

Sladni čaj Dr. pl. Trnkoczyja sladni čaj daje vsakomur kri, moč, živce, spanje, cvetoče lice, okusen zajtrk. Pri dojenčkih nadomešča materino mleko in umrljivost dojenčkov omejuje. Pri bolnih se dosežejo izvrstni uspehi. Na vsak način prihranijo gospodinje 50 odstotkov pri gospodinskih izdatkih, tudi pri mleku in sladkorju. Vsak dan prihajajo naročila s priznanji. Naroča se pri izdelovalcu lekarnarju Trnkoczyju v Ljubljani zraven rotovža, ki je s sladnim čajem izgojil svojih osem zdravih otrok. Po pošti 5 zavilkov po 1/4 kg 4 K franko. Po 60 vinarjev se dobi povsod tudi pri trgovcih. Glavna zaloga na Dunaju v lekarnah Trnkoczy; Schönbrunnerstrasse 109, Radetzkyplatz 4, Josefstadtstrasse 25, v Gradcu Sackstrasse 4. — Dobi se tudi v vseh prodajalnah konzumnega društva za Ljubljano in okolico.

Naročajte se na Zarjo!

Vsaki dan

otrdi to prepričanje:

nežno vonjavo, istotako fini okus, — polno zlatorujavo barvo da naši kavi edino le dobroznani, izkušeni zagrebški

»kavin pridelek pravi: Franck:« s tovarniško znamko »kavin mlinček«.

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta števil. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

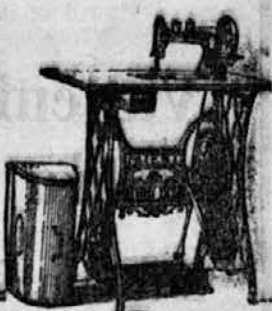

in stroje za pletenje (Strickmaschinen)

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana Prešernova ulica št. 3 Ljubljana

je imela koncem leta 1912.

660 milijonov kron denarnega prometa, 42 milijonov kron vlog in 1 milijon 300 tisoč kron rezervnega zaklada.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. dež. vlade. Za varčenje ima vpeliane lične domače hranilnike.

Pozor!

Ker so vžgalice jugoslovansko socialno demokratične stranke že pošle priporočila se v marljivo odjemanje vžgalice „Arbeiterwille“. Naroča se jih pri upravi „ZARJE“ v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Trbovljah

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svoje bogato zalogo manufakturnega blaga, vedno svežega špecerijskega blaga kakor tudi otroških oblek, delavskih oblek, srajc, ovratnikov, čevljev itd.

po najnižji ceni.

Vabi se torej cenjene člane, da vse svoje potrebščine nabavljajo v svojem lastnem podjetju. Član lahko postane vsakdo, kateri plača pristopnino in delež v obrokih do 40 kron.

Načelstvo.

Žepni koledar

za slovenske delavce in prometne uslužbence izide vsako leto v založbi „ZARJE“.

Za letnik 1914. naj se organizacije že sedaj naroče, da ga dobe pravočasno. — Cena mu bo kakor vsako leto K 1.—.

Naroča se pri upravi Zarje v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Idriji

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Glavna prodajalna v lastni hiši.
Tri filijalke.

Valjčni mlin na lastnem posestvu v Podroteji pri Idriji.

Istotam še dve lastni hiši, gozd in dva travnika. Ima nad 670 članov ter nad pol milijona letnega prometa. Vljudo vabi sl. občinstvo mesta Idrije in okolice na pristop. V svojih prodajalnah prodaja za svoje člane vsake vrste manufakturnega, špecerijskega in drugega blaga po stalnih cenah.

Toči pristna vina in žganja, kupljena naravnost iz vinorodnih krajev.

Društvo sprejema od članov tudi hranilne vloge ter jih obrestuje po

5%

NAŠI ZAPISKI

Socialistična revija.

Izide na leto dvanajst števil.

Cena:

Za Avstro-ogrsko za vse leto 5 K. — Za Nemčijo 5.80 K, za ostale države 6.40 K. — Za organizirane delavce in dijake 3.60 K. Celi letniki leta 1910., 1911., in 1912. po 2.50 K.

Posamezna številka po 42 vinarjev.

Naročnina se pošilja upravi „Naših Zapiskov“ v Gorici.

ŽENSKI LIST

glasilo socialističnega ženstva

Urednica: Alojzija Štebi v Ljubljani.

Izhaja v Ljubljani po enkrat na mesec. Stane na leto 1.20 K. — Posamezna številka 10 vin.

Naroča se pri upravi: Ženski list v Ljubljani.

Priporočamo delavstvu sledeče knjige in brošure, ki jih ima v zalogi
založba „Zarje“ v Ljubljani.

Pripovedni spisi:

Etbin Kristan: Francka in drugi. Cena 50 vin.
S. Machar: Magdalena. Preložil dr. Anton Dermota. Cena 2 K.
Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. I. del. Cena 2.60 K.
Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. II. del. Cena 2 K.
P. Mihalek: Iz nižin življenja. Cena 1 K.
M. Gorkij: Mati. Cena 4 K.
E. Zola: Rim. Prevel Etbin Kristan.

Znanstveni spisi:

Dr. Drag. Lončar: Politično življenje Slovencev.
Dr. Drag. Lončar: Dr. Janez Bleiweis in njegova doba. Cena 1 K.
Dr. Ivan Prijatelj: Prešernov spomenik. Cena 80 vin.
Dr. Ivan Prijatelj: Drama Prešernovega življenja. Cena 40 vin.
Abditus: Občinski socializem.

Agitacijska izdajanja:

— Vojna in socialna demokracija. Cena 30 vin.
— Program socialne demokracije v Avstriji. Cena 6 vin.
— Vun z enako volilno pravico. Cena 4 v.
— Zvišanje duhovniških plač. Cena 10 v.
Etbin Kristan: Primož Trubar in slovensko ljudstvo. Cena 8 vin.
Liberatus: V dobi klerikalizma. Cena 40 v.
— Razprava VII rednega zbora jugoslovanske soc. dem. stranke. Cena 60 vin.
Oto Bauer: Narodni ali razredni boj. Cena 6 vin.
— Lurška pravljica. Cena 50 vin.
Ljudski oder: Moderni razvoj. Troje predavanj soc. poslancev. Cena 40 vin.

Knjižica časopisa „Naprej“:

Ant. Kristan: Socializem. I. zvezek. Druga izdaja. Cena 20 vin.
Ant. Kristan: Socialna demokracija in kmetstvo. Cena 10 vin.
Ant. Kristan: Zakaj smo socialisti? Cena 14 vin.
K. Marx in Fr. Engels: Komunistični manifest. Cena 40 vin.
L. Wurmund: Katoliško svetovno nazorje in svobodna znanost. Cena 70 vin.
Karl Kautsky: Kdo uničuje proizvajanje v malem. Cena 30 vin.
Karl Kautsky: Kapitalistični razred. Cena 30 vin.
Karl Kautsky: Proletariat. Cena 30 v.
Karl Kautsky: Razredni boj. Cena 40 v.
Karl Kautsky: Država bodočnosti. Cena 50 vin.
Etbin Kristan: Nevarni socializem. Cena 30 vin.
Etbin Kristan: Strahovi. Cena 30 vin.
Anton Kristan: O konsumnih društvih. Cena 20 vin.
E. Kristan: Narodno vprašanje in Slovenci. Cena 30 vin.

Koledarji:

Žepni koledar za leto 1913. Cena 1 K.
Družinski koledar za leto 1913. Cena 1 K.
Zadružni koledar za leto 1913. Cena 80 vin.
V zalogi so tudi še letniki 1912, 1911, 1910 in starejši.

Naši Zapiski.

Dobe se po 2 K kompletni: 1908, 1909, 1910, 1911, 1912.

„Zarja“:

letniki za leto 1911/12, 1912/13, vezana po 14 kron.

Naročila in pisma
je naslavljal na **Založbo „Zarje“ v Ljubljani.**